

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 52:

Forespørgsel til udenrigsministeren [om den politiske, militære og humanitære situation i Kosovo].

Af Helle Degn (S), Anders Fogh Rasmussen (V), Per Stig Møller (KF), Holger K. Nielsen (SF), Peter Skaarup (DF), Arne Melchior (CD), Jørgen Estrup (RV), Kim Behnke (FP) og Jann Sjursen (KRF).

(Forespørgslen anmeldt 8/4 99).

Anden næstformand (Henning Grove):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 96:

Forslag til folketingsbeslutning om ligestilling af ugifte samlevende med ægtefæller og registrerede partnere i arveretlig henseende.

Af Ole Donner (DF) m.fl.

(Fremsat 5/3 99).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Frank Jensen):

Dansk Folkepartis beslutningsforslag indebærer, at regeringen skal fremsætte forslag til ændringer af arveloven. Ændringerne skal gå ud på, at arvereglerne for ægtefæller og registrerede partnere udvides til efter nærmere fastsatte regler også at gælde for ugifte samlevende, der har boet sammen på samme folkeregisteradresse i en nærmere bestemt årrække.

I bemærkningerne til forslaget peges der bl.a. på, at familiemønsteret i Danmark er et andet, end da arveloven blev gennemført, bl.a. således, at der i dag er omkring 600.000 personer, der lever sammen uden at være gift. Det er på den baggrund forslagsstillernes opfattelse, at der er behov for en revision af arveloven.

Som arveloven er i dag, arver papirløst samlevende ikke hinanden. Papirløst samlevende,

der ikke har børn, kan imidlertid efter testamente indsætte hinanden til at arve alt, hvad den anden ejer.

Har parterne børn, er retten til at begunstige hinanden ved et testamente begrænset af reglerne om tvangsarv. Tvangsarven udgør efter arveloven halvdelen af formuen, og i disse tilfælde vil de samlevende altså maksimalt kunne indsætte hinanden til at arve det halve af den andens formue.

Den arvelov, vi har i dag, er fra 1963. Som påpeget af forslagsstillerne, er der siden da indtrådt væsentlige ændringer i familiemønsteret. Det er derfor ikke mærkeligt, at der fra tid til anden gøres overvejelser over behovet for en revision af arveloven, og jeg har også selv ved flere lejligheder givet udtryk for, at arveloven bør ændres, hvis samfundsudviklingen er løbet fra den.

Derfor bad jeg i januar i år professor Finn Taksø-Jensen fra Københavns Universitet, der er en af vores førende eksperter i arveloven, om at udarbejde en redegørelse om behovet for en revision af arveloven. Jeg har for nylig, i slutningen af februar måned, modtaget Taksø-Jensens redegørelse.

I redegørelsen behandles bl.a. spørgsmålet om de ugifte samlevendes arveretlige stilling. Der skitseres her en løsning, som går ud på, at samlevende par kan anmelde til personbogen, at de arveretligt ønsker at blive stillet som ægtefæller. Samtidig skitseres en rimelighedsregel, der skal gælde i tilfælde, hvor der ikke er foretaget en sådan anmeldelse. Efter denne regel skal der kunne tillægges den efterlevende, hvad Taksø-Jensen kalder en »socialt betonet ret« til at arve, derunder hensyn til samlivets længde, og at parternes indtægts- og formueforhold m.v. vil stille den efterlevende rimeligt.

Redegørelsen behandler i øvrigt en række andre væsentlige problemstillinger inden for arveretten. Jeg vil gerne citere følgende fra redegørelsens sammenfatning:

»Der bør foretages en fuldstændig revision af arveloven, ved hvilken der tages udgangspunkt i de forskellige moderne familiedannelser og gives en klarere regulering af arvereglerne for disse. Et hovedsigte skal være at tilpasse arvereglerne til de forskellige nye familieformer, som navnlig er opstået siden arvelovens gennemførelse i 1963, således at de forskellige familiers behov og ønsker i videst muligt omfang tilgodeses ved lovens regler og ikke behøver at

sikres ved oprettelse af testamente og ægtepagt eller ved tegning af forsikring.

Endvidere bør det overvejes grundlæggende, hvorledes arvelovens regler bedst kan bringes i harmoni med ønskerne om at gennemføre generationsskifte af virksomheder, uden at virksomhedens levedygtighed svækkes ved, at ledelsesforholdene bliver uhensigtsmæssige, eller ved, at virksomhedens egenkapital i for høj grad anvendes til dækning af andre arvingers arvekrav.«

Det er, som det fremgår, et meget omfattende oplæg, redegørelsen indeholder. Blandt de spørgsmål, der behandles, kan således ud over de papirløst samlevendes forhold nævnes reglerne om børns arvet og reglerne om den længstlevende ægtefælles ret til at sidde i uskiftet bo med afdødes særbørn.

Jeg har nu sendt redegørelsen i høring hos en lang række myndigheder og organisationer, herunder bl.a. Advokatrådet og Dommerforeningen. Når denne høring er afsluttet, må der tages stilling til, hvad der videre skal ske. Det er jo klart, at en beslutning om nedsættelse af et egentligt lovforberedende udvalg eller en kommission i givet fald skal bygge på grundige overvejelser bl.a. om forholdet til den øvrige familieretlige lovgivning.

Under alle omstændigheder mener jeg, at det vil være uhensigtsmæssigt allerede nu at iværksætte et lovgivningsarbejde alene med henblik på ét af de spørgsmål, som overvejelserne om revision af arveloven giver anledning til, og som der altså inden for arvelovens rammer i dag kan tages højde for ved oprettelse af testamente.

Der er her tale om et spørgsmål, som må indrages i den samlede overvejelse om en generel revision af loven. Det spørgsmål vil jeg vende tilbage til senere på året, når vi har fået svarene ind fra den nu igangsatte høring.

Regeringen kan derfor ikke støtte det beslutningsforslag, som Dansk Folkeparti har fremsat til behandling i dag.

Lissa Mathiasen (S):

Socialdemokratiet kan ikke støtte det fremsatte beslutningsforslag, og når jeg starter med den, skal vi sige noget kontante udmelding, skyldes det, at vi finder det nærmest hovedløst at tage et enkelt punkt ud af arveloven og lægge op til en ændring af det.

Tilsvarende finder vi da også, at det ville være udtryk for lovsjusk, om vi uden anden

baggrund gik ind og ændrede loven på dette ene punkt.

Men det er ikke udtryk for, at vi i Socialdemokratiet ikke ønsker arveloven taget op til revision. Det skal bare være hele arveloven, og det skal gøres grundigt, for det er et meget kompliceret og ømtåligt område at gå ind og ændre på. Derfor er vi også meget godt tilfredse med den fremgangsmåde, som justitsministeren har valgt i den her sammenhæng.

Ser vi på den redegørelse, som professor, dr.jur. Finn Taksøe-Jensen fra Københavns Universitet har lavet til justitsministeren, og som vi alle sammen har fået i Retsudvalget på alm. del, bilag 744, ja, så fremgår det jo netop meget tydeligt, hvor mange store spørgsmål der ville blive berørt, hvis man går ind og ser generelt på arveloven. Lige så tydeligt fremgår det også, at den arvelov, som er fra 1963, på mange felter ikke godt nok matcher samfundets forandringer.

Men det er altså ikke kun et spørgsmål omkring papirløst samlevendes forhold. Det er også spørgsmålet om reglerne om børns arvet, det er spørgsmålet om længstlevendes ret til at sidde i uskiftet bo med afdødes særbørn, og der bliver rejst spørgsmål omkring generationsskifte i virksomhederne – bare for at nævne nogle af hovedpunkterne.

Men netop i og med at det er det dér store, komplicerede sæt, vi burde gå ind og kigge på, så meget mere mener jeg også, det er seriøst på baggrund af den redegørelse, der ligger, at tage en høringsrunde. Det giver altså også den bredde i den diskussion, som jeg mener vi skal have.

Men ingen skal være i tvivl om, at vi i Socialdemokratiet efter den høringsrunde ønsker et egentligt lovforberedende udvalg nedsat, således at vi efterfølgende på baggrund af et godt og et grundigt forberedt materiale kan tage de nødvendige politiske beslutninger til en ny arvelov, og det arbejde vil vi til gengæld meget gerne medvirke til.

Karen Rønde (V):

Dansk Folkeparti ønsker med beslutningsforslaget at ligestille ugifte samlevende med ægtefæller og registrerede partnere i arveretlig henseende.

I Venstre har vi da sympati for forslaget, idet man kan stille sig selv det spørgsmål, om det i dag er rimeligt at favorisere ægtepar og registrerede partnere i arveretlig henseende frem for ugifte samlevende. Dog er vi en smule be-

kymrede over de administrative og de afgrænsningsmæssige problemer, som vi ser at beslutningsforslaget kan give.

I Venstre ønsker vi en samlet revision af arveloven, og bl.a. professor Taksøe-Jensen, som de foregående talere har været inde på, har jo påpeget, at flere af bestemmelserne i arveloven virker forældede, og at en gennemgribende revision af arveloven er ønskelig. Så lad os derfor gøre arbejdet grundigt én gang og se på hele loven i forhold til det samfund, vi lever i i dag.

Pernille Sams (KF):

Vi har den opfattelse, at der er brug for en ret gennemgribende revision af arvelovgivningen, som også de øvrige ordførere, der har været oppe indtil nu, har givet udtryk for.

Vores nuværende arvelovgivning er på en lang række områder helt forældet og ude af trit med virkelighedens familiemønstre i dagens Danmark, hvor der jo eksempelvis er mange familier med blandinger af dine børn og mine børn og vore børn og alt muligt, og den nuværende arvelov tager ikke højde for, at det er virkeligheden.

B 96 tager fat i en enkelt problemstilling i relation til vores lidt forældede arvelov, nemlig ugifte samlevende, men det er Det Konservative Folkepartis opfattelse, at ændringerne i arveloven skal ses i en langt større og mere sammenhængende helhed, end tilfældet er i det nærværende beslutningsforslag. Vi ønsker, ligesom også Taksøe-Jensen-redegørelsen lægger op til og påpeger, en sammenhængende problem-løsning.

Vi synes, det er en rigtig og en seriøs måde, justitsministeren har angrebet problemstillingen på. Der er så mange beslægtede områder, der skal belyses og spille sammen og belyses i den rigtige sammenhæng, at det ville være halsløs gerning at lave de nødvendige ændringer i småbidder, sådan som det her beslutningsforslag lægger op til.

Så vi er glade for, at ministeren aktivt har taget handsken op og lægger op til en gennemgribende ændring i næste folketingssamling. Det vil vi meget gerne deltage også i forberedelsen af. Det Konservative Folkeparti kan ikke støtte nærværende forslag.

Margrete Auken (SF):

SF's ordfører, fru Anne Baastrup, er syg, men jeg har lovet på hendes vegne at sige, at også SF – sådan kan jeg jo høre nu efter at have hørt de

forrige indlæg – er på linjen; vi støtter selvfølgelig intentionerne i det fremsatte forslag.

Men vi vil så i øvrigt godt se det i sammenhæng, og der står oven i købet så flot i det papir, jeg har fået med, at vi ser frem til, at ministeren kommer med en lovændring, der vil løse alt, så det gør vi.

Tom Behnke (FP):

Det må jeg nok sige; antallet af partier er skrumpet væsentligt ind, ja, sådan kan det gå.

Forslaget fra Dansk Folkeparti, som jo går ud på at ligestille ugifte samlevende med ægtefæller og registrerede partnere i arveretlig henseende, er en idé, som vi i Fremskridtspartiet fuldt ud kan støtte.

Spørgsmålet er så bare, om man, når man skal ligestille disse, så skal gøre det, som forslagsstillerne foreslår. Og dér må jeg sige, at Fremskridtspartiet siger fra; det vil vi ikke være med til. Og det er ud fra, at vi i Fremskridtspartiet har den grundlæggende holdning til arveretlige spørgsmål, at begrebet tvangsarv principielt bør fjernes helt. Det skal ikke være lovgivningen, der afgør, hvem der skal arve efter én.

Det skal være således, at hver især ved sit testamente kan bestemme over den formue og de goder, man har her i livet, hvem der skal arve dem, når man går bort.

Når vi principielt er imod tvangsarv, vil vi naturligt nok også være imod Dansk Folkepartis forslag, som jo udvider den personkreds, der er omfattet af begrebet tvangsarv. Vi mener, det er den forkerte vej at gå. Vi har til gengæld den opfattelse i Fremskridtspartiet, at når det gælder beskatning i arvesager, bør man fjerne den forskel, der er mellem beskatning af tvangsarv og beskatning af den frivillige del af arven. Den forskel bør fjernes, og de hindringer, der findes, bør fjernes.

Der er ingen tvivl om, at specielt når vi taler om generationsskifte – når vi taler om to samboende, der måske har boet sammen i både 20, 30 og 40 år og har drevet en virksomhed sammen, og den ene går bort – vil det ikke være muligt at fortsætte virksomheden, uden at boet skal gøres op, og det er selvfølgelig ikke hensigtsmæssigt. Man kunne, hvis man havde været gift, sidde i uskiftet bo og køre virksomheden videre, men det kan man altså ikke, hvis man ikke har været gift, og den forskel skal selvfølgelig fjernes. Men vi har i Fremskridtspartiet den opfattelse, at det ikke skal ske ved at

udvide den personkreds, der ligger under for tvangsarv, men derimod ved at sige, at det selvfølgelig skal være muligt via sit testamente at præcisere, hvordan man ønsker, tingene skal forstærke, når man går bort på et tidspunkt.

Derfor er vi i Fremskridtspartiet af den opfattelse, at vi meget gerne vil være med til at se på det her. Principielt vil vi meget gerne være med til, at begrebet tvangsarv bliver fjernet, vi vil gerne være med til at fjerne de negative skatteregler, der kan forhindre de ting, og vi vil gerne være med til at tillægge selve testamentet langt større værdi, end det har i dag. Vi vil altså gerne være med til at løse problemet, men vi vil ikke være med til at løse det ved at udvide begrebet tvangsarv.

Jann Sjursen (KRF):

Justitsministeren har her i dag gjort rede for, at Finn Taksøe-Jensens redegørelse er sendt i høring, og at høringssvarene skal danne baggrund for justitsministerens og vel også for vi andres vurdering af, hvorvidt der er behov for, eller hvordan en generel revision af arveloven skal foranstalles.

Jeg vil godt sige, at vi fra Kristeligt Folkepartis side er enig i den fremgangsmåde, set ud fra et lovkvalitetssynspunkt. Det er sådan det rent praktiske med hensyn til Dansk Folkepartis forslag.

Hvis vi forholder os mere principielt til det, nemlig en ligestilling mellem ægtefæller og registrerede partnere på den ene side og ugifte samlevende på den anden side på det arvemæssige område, vil jeg godt sige, at vi fra Kristeligt Folkepartis side er ganske uenige heri, og det er faktisk ud fra den betragtning, at vi mener, at ægteskabet generelt godt må have en særstilling også i vores lovgivning, og at alt ikke bare skal være ligefedt – forstået på den måde, at det jo er et frit valg at gifte sig og dermed få den tryghedsramme på det juridiske område, som det giver, lige så vel som det er et frit valg ikke at lade sig gifte med de konsekvenser, det medfører.

Men det betyder selvfølgelig ikke, at vi fra Kristeligt Folkepartis side mener, at ugifte samlevende så bare skal sejle deres egen sø, og at det er helt ligegyldigt, hvad der sker med dem, også i juridisk forstand. Der er dog mulighed for via testamente osv. at sikre sig, og det kan godt være, man skal se på nogle flere aspekter her. Men dette er blot sagt for at antyde, at vi

altså principielt ikke finder, at der skal være en total ligestilling mellem ægteskabet og det x antal forskellige samlivsformer, man kan finde på her i kongeriget Danmark, og det er jo en hel del efterhånden. Også af den grund må vi afvise Dansk Folkepartis forslag.

Ole Donner (DF):

Jeg vil gerne starte med at sige tak til ordførerne, og det kan selvfølgelig lyde mærkeligt, i og med at alle siger, at de vil afvise vores forslag. Men vi er tilfredse med, at vi i dag i hvert fald har fået drøftet en lille flig af det problem.

Jeg lyttede meget til justitsministerens indlæg og mærkede mig de ting, der blev sagt om Taksøe-Jensens redegørelse. Vi er i Dansk Folkeparti enige i, at den måde, justitsministeren lægger op til, formentlig er den rigtige måde at gøre det på, men at der – og det fremgik jo også af ministerens redegørelse – var mange andre punkter end lige det ene, vi har nævnt. Det er vi også enige i, og vi deltager meget gerne i behandlingen, når vi når så langt.

Derfor vil jeg godt sige til den socialdemokratiske ordfører, at jeg synes, det var sådan lidt hårdt at sige, det er hovedløst, og at man ikke kunne tage et enkelt område ud. Jeg synes altså ikke, det er så hovedløst at komme med et forslag, som medfører, at man får diskuteret nogle ting. Der er jo ikke nogen tidsfrist på, og vi lægger ikke op til, at der skal være lovsjusk af nogen art. Vi syntes bare, der skulle tages hul på drøftelsen på en eller anden måde, og derfor forstår jeg godt de øvrige ordførere, når de netop sluttede af med at afvise forslaget på baggrund af det, justitsministeren kom med.

Hr. Sjursen sagde, at man selv vælger, om man vil giftes, om man vil registreres, eller om man vil det ene eller det andet. Jeg kan alligevel ikke lade være med at sige, at hvis to parter har levet sammen i flere år, og f.eks. konen ejer huset og så dør, er samleveren altså ilde stedt og kan risikere at måtte gå fra det fælles hjem, selv om de har haft fælles økonomi osv. Det synes jeg i hvert fald er forkert, og jeg er i hvert fald glad for, at der ikke er andre ordførere, der har sagt, at der ikke skal gøres noget ved det.

Men jeg synes altså, der er et problem her, og det ridsede ministeren også op. Ministeren ridsede også en lang række andre punkter op, som vi er enige i, og derfor er vi egentlig meget godt tilfredse med den behandling, forslaget har fået her i dag.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 191: Forslag til lov om ændring af lov om folkekirkens økonomi. (Rådighedsbeløb til støtte af istandsættelse eller genopbygning af kirker i venskabsmenigheder i udlandet).
Af Flemming Kofod-Svendsen (KRF) m.fl.
(Fremsat 2/3 99).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Kirkeministeren (Margrethe Vestager):

Jeg vil gerne med det samme fastslå, at regeringen ikke kan støtte dette forslag fra Kristeligt Folkeparti, selv om de intentioner, som ligger bag forslaget, må betegnes som sympatiske.

I løbet af de 10 år, der er gået, siden Jerntæppet faldt, er der blevet etableret en del venskabsforbindelser mellem menigheder i folkekirken og lutherske menigheder i Østeuropa. Disse venskabsforbindelser har været med til at underbygge erkendelsen af, at kirken i Østeuropa gennem årtier har haft uhyre vanskelige vilkår. Der var meget snævre grænser for, hvad kirken måtte foretage sig, og mange kirkebygninger blev beslågt af myndighederne og blev taget i brug til andre formål eller helt eller delvis ødelagt.

Venskabsforbindelserne har også været med til at understrege over for danskerne, at selv om de østeuropæiske kirker i dag har lov til at udfolde deres liv, som de gerne vil, hæmmes de af, at de mangler ressourcer til at få genvundet og genrejst de mange kirkebygninger, så de

igen kan få rammer om gudstjenesterne og de kirkelige handlinger.

Det er forståeligt og også sympatisk, synes jeg, at medlemmer af velbjergede danske folkekirkemenigheder på baggrund af de erfaringer får den tanke, at de gerne vil hjælpe disse trængte venskabsmenigheder på fode. Ikke desto mindre er det vores opfattelse, at en sådan hjælp bør være baseret på frivillige bidrag, således som det hidtil har været tilfældet, og ikke på de kirkelige ligningsmidler, kirkeskatten.

Et grundlæggende princip for den folkekirkelige økonomi er, at kirkeskatten kun kan anvendes til folkekirkelige formål. Alle medlemmer af folkekirken har pligt til at betale kirkeskat, og derfor er det rimeligt og rigtigt, at kirkeskattemidlerne kun bruges til kirkelige formål og dermed til at betale de udgifter, der er forbundet med det officielt folkekirkelige, dvs. kirker og andre bygninger, kirkegårde, medarbejdere og det folkekirkelige liv.

Princippet om, at kirkeskatten kun kan anvendes til officielle folkekirkelige formål, er også værd at fastholde og fremhæve i forbindelse med det foreliggende lovforslag på grund af folkekirkens økonomiske struktur. Strukturen er som bekendt sådan, at det enkelte sogns budgetter finansieres i fællesskab af alle kirkeskatteydere inden for en kommune, og set i forhold hertil ville dette forslag jo betyde, at adskillige medlemmer af folkekirken ville komme til at bidrage til en venskabsmenighed, som ét sogn har, men som andre sogne måske slet ikke kender.

Ved siden af det officielt folkekirkelige, som alle kirkeskatteydere betaler til, har der imidlertid altid været en lang række aktiviteter, som forstås af mennesker og organisationer, der har rod og hjemsted inden for folkekirken, og som har en interesse i at gøre en speciel indsats på et eller andet område, herhjemme eller ude i verden. Det har altid været sådan, at disse specielle indsatser også er betalt af særlige private midler. Det gælder f.eks. de folkekirkelige missionselskabers indsats mange forskellige steder i verden, og det gælder den støtte, som i årtier er ydet til lutherske kirker rundt om i Europa. Folkekirkens Nødhjælp, som i dag er en af de største danske hjælpeorganisationer, blev faktisk stiftet for at yde hjælp til lutherske mindretalskirker i Europa, og den organisation har siden, bl.a. gennem Det Lutherske Verdensforbund, også ydet hjælp til de lutherske kirker i Østeuropa.